

Retningslinjer og verktøy for ansvarlig internasjonalt kunnskapssamarbeid

Torill I. Wanvik & Margrete Søvik

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Tematisk oversikt

- Oppdraget fra Kunnskapsdepartementet
- Utvikling av retningslinjene – samskapingsprosess
- Retningslinjenes innhold
- Partnerskap innen høyere utdanning
 - Kunnskap om partner og kontekst
 - Studentutveksling og innreisende studenter
- Drøfting i grupper
- Videre arbeid med ansvarlig internasjonalt samarbeid

Oppdraget og føringer

- **Oppdraget fra KD i tildelingsbrev for 2022**

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse og Forskningsrådet skal i samråd med kunnskapssektoren utarbeide retningslinjer for ansvarlig internasjonalt samarbeid

- **Formål** å bidra til *økt kunnskap og bevissthet* om både muligheter, utfordringer og dilemmaer i internasjonalt kunnskapssamarbeid.
- Retningslinjene skal være offensive og oppmuntre til samarbeid
- Retningslinjene skal være landagnostiske og uavhengige av fag
- Forankring i Panorama-strategien

Panorama

Regjeringens strategi for forsknings- og høyere utdanningssamarbeid med Brasil, Canada, India, Japan, Kina, Russland, Sør-Afrika, Sør-Korea og USA (2021–2027)

Hva innebærer ansvarlighet?

- «(...) å ta høyde for akademiske verdier og nasjonale interesser inkludert sikkerhetsinteresser ved inngåelse av internasjonalt samarbeid.» (Prinsipp i Panorama-strategien)
- **Akademiske verdier** referer til universiteters og høyskolars autonomi, akademisk frihet og forskningsetikk.
- **Nasjonale sikkerhetsinteresser** er landets suverenitet, territorielle integritet og demokratiske styreform.
- Styrke planleggingsfasen og vurderinger underveis i internasjonalt samarbeid

Bakgrunn for oppdraget

- Nasjonale trusselvurderinger
- Internasjonal bekymring på forsknings- og høyere utdanningsfeltet med hensyn til gjensidighet, redelighet forskningsintegritet og akademisk frihet
- Utarbeidelse av retningslinjer for ansvarlig internasjonalt samarbeid i **EU** og OECD, Sverige, Nederland, Danmark m.fl

Felles fremlegging av trussel- og risikovurderinger

State of play of
academic
freedom in the
EU Member
States

Overview of de facto
trends and
developments

Hvordan har vi jobbet med retningslinjene?

- **Kartlegging av utfordringsbildet**
- **NUPI rapport:** «Utfordrende kunnskapssamarbeid: Etske og sikkerhetsrelaterte utfordringer som forskere og kunnskapsinstitusjoner møter i internasjonale samarbeid»
 - Mange av forskerne mente de håndterte etske og sikkerhetsmessige problemstillinger på en god måte, men at utfordringene var økende i omfang og kompleksitet.
 - Mange i sentral administrasjon på universiteter og høyskoler manglet oversikt over konkrete utfordringer.
 - Er annet sentralt funn var begrenset kunnskap om studenters erfaringer på utvekslingsopphold og samtidig en økende grad av bekymring for hvilke utfordringer de kan møte på studieopphold i utlandet.
- **Prosess**
 - Tett dialog med Universitet og høyskolerådet, Abelia/Forskningsinstituttene fellesarena og ANSA, og De nasjonale forskningsetiske komiteer
 - Møter med myndighetsorganer - samarbeid med Politiets sikkerhetstjeneste og Seksjon for eksportkontroll (Utenriksdepartementet)
 - Ressursgruppe & innspillsrunde

- Gjør en systematisk verdivurdering av hvilken informasjon, stillinger, infrastruktur og andre verdier som liv og helse, omdømme, normer og prinsipper som må beskyttes ved institusjonen.
- Gjør en risiko- og sårbarhetsanalyse for å identifisere konkrete sikkerhetsutfordringer mot institusjonens verdiområder, inkludert press mot akademisk frihet og forskningsetikk.
- Differensier tilgang til verdifull informasjon og infrastruktur.
- Lag rutiner for bakgrunnssjekk for ansettelser på områder med høy sikkerhetsrisiko.
- Få oversikt over internasjonale samarbeidsavtaler og forskningssamarbeid ved institusjonen, og identifiser samarbeid med land hvor akademisk frihet er truet, land av bekymring basert på nasjonale risiko- og trusselvurderinger (E-tjenesten, PST, og NSM) og land som omfattes av nasjonalt sanksjonsregelverk.
- Lag rutiner som fanger opp samarbeid som kan omfattes av eksportkontrollforskriften, og tilby støttetjenester til fagmiljøene i deres arbeid med å inngå internasjonalt samarbeid, rekruttere ansatte og invitere gjesteforskere.
- Bygg kompetanse på og bevissthet om akademiske verdier, sikkerhetsrisikoer og forskningsetiske dilemmaer i alle deler av kunnskapsinstitusjonen.
- Opprett ett eller flere kontaktpunkt med tydelig ansvars plassering i organisasjonen for forskningsetiske utfordringer, for varsling om press fra eksterne aktører eller for sikkerhetsbrudd. Ved vanskelige vurderinger, ta kontakt med relevante myndigheter.
- Etabler egne møteplasser for å dele erfaringer og diskutere komplekse problemstillinger.

Overordnede råd for institusjonsledelse og administrasjon

Partnerskap innen høyere utdanning

Her finner du en oversikt over hvilke spørsmål som bør vurderes ved inngåelse av internasjonalt høyere utdanningssamarbeid.

Sist oppdatert : 28. oktober 2023

På denne siden

- > Hva er kjente utfordringer i internasjonalt samarbeid om høyere utdanning?
- > Partnerinstitusjon og land – hva bør kartlegges?
- > Andre verktøy og ressurser for partnerskap

Partnerskap innen høyere utdanning

Kjenn din partner & kontekst

- Både kortsiktige og langsiktige gevinster av samarbeidet bør formuleres.
- Grad av autonomi og finansiering
- Due diligence?
 - *partnerens tidligere aktiviteter, sektor(er) den opererer i, det lovmessige rammeverk som partneren forholder seg til, etiske føringer og evt kommersiell interesser.*
- I hvilken grad er akademisk frihet ivaretatt i pensum og undervisning?
- I hvilken grad kan studenter, ansatte og andre som er involvert bli utsatt for *press*?
- Hvordan er mulighetene for involvering av studenter i forskningsaktiviteter? Vil slik involvering kreve egne sikringstiltak?
- Kan planene gjennomføres uten å bryte gjeldende lovverk i noen av landene f.eks. mht personvern?

Avtaler

- Det anbefales å formulere tydelig i avtalen hva som er *målet* for samarbeidet og hva som er *merverdi* for samarbeid innen høyere utdanning og prosedyre for å oppheve samarbeidet.

Studentutveksling

Hvilket ansvar har høyere utdanningsinstitusjonens for studenter på utenlandsopphold?

Sist oppdatert : 28. oktober 2023

På denne siden

- › Hva vet vi om studenter sine opplevelser av etiske og sikkerhetsmessige utfordringer under utvekslingsopphold?
- › Hvordan kan høyere utdanningsinstitusjoner styrke sikkerhetsrammeverket rundt studentutveksling?
- › Hvordan kan akademisk frihet sikres for studenter?
- › Andre verktøy og ressurser studentutveksling

Studenter/Studentutveksling

Vurderinger for ivaretagelse av studenter

- Informer studenter om akademisk frihet, forutsetninger for godt yringsklima og forskningsetiske prinsipper. Inkluder studenter i relevante opplæringstilbud.
- Etabler tydelig kontaktpunkt på institusjonen der studentene kan henvende seg for å få hjelp og støtte i tilfeller av **press** eller **overvåkning**.

Studentutveksling

- Tilrettelegg for tilstrekkelig grad av landkunnskap og kontekstforståelse i tilknytning til studieopphold for studentenes egen sikkerhet og læring (før, under og etter).
- Hensynet til samarbeidspartnere og medstudenters sikkerhet bør også vurderes
- Vurder inkludering av studenter på opphold i utlandet i beredskapsplaner. Er sikkerhetsutfordringer ved utenlandsopphold mht. kjønn, hudfarge, legning eller utsatte minoriteter vurdert?
- Ivareta personvern ved overføring av personopplysninger til tredjestater (GDPR)

Drøfting i grupper

1. Har dere selv erfart problematiske episoder som faller inn under rammen for ansvarlig internasjonalt samarbeid? Hva slags konsekvenser har eventuelle problematiske episoder hatt for E+ samarbeidet. Har det ført til endring i rutiner, avtaler og samarbeidet?
2. Hvilke risikovurderinger gjøres ved etablering av nytt samarbeid/nye partnerskap i land med andre akademiske tradisjoner? Hvordan er ansvars- og arbeidsdeling mellom faglig og administrativt ansatte for gjennomføring av aktuelle risikovurderinger?
3. Hvordan forberedes studenter på utvekslingsopphold (landkunnskap/kontekstforståelse, aktuelle utfordringer og støtte). Hvem har ansvar for hva/arbeidsdeling?

INNSPILL kan sendes til margrete.sovik@hkdir.no & torill.wanvik@hkdir.no

Hvordan tar vi arbeidet videre?

- Gjøre retningslinjene kjent og få tatt dem i bruk
- Videreutvikle og oppdatere ressurser
- Følge internasjonal utvikling på feltet
- Implementere føringer fra retningslinjene i utlysninger fra HK-dir og Forskningsrådet
- Oppfølging av NUPI-rapporten om utfordrende internasjonalt samarbeid og videreutvikling av kunnskapsgrunnlag

Direktoratet for
høyere utdanning
og kompetanse

Takk for oppmerksomheten!

**[https://hkdir.no/retningslinjer-og-verktoy-
for-ansvarlig-internasjonalt-
kunnskapssamarbeid](https://hkdir.no/retningslinjer-og-verktoy-for-ansvarlig-internasjonalt-kunnskapssamarbeid)**

